

hvad Skat til Staten angaar, i Virkeligheden svarer mindre, end han maaste selv kunde finde rimeligt. At undersøge, hvorledes Skatterne fordeles gennem Told, Stempel etc., behøver man ikke i denne Anledning. Det, som er en aabenbar Kendsgerning, er, at de store Virksomheder til Dels have samlet sig der, og de store Formuer, som deraf ere blevne Resultatet, ere i alt Fald direkte aldeles fri for en Skat til Staten paa samme Maade, som man i de fleste andre Lande i alt Fald stræber hen imod at have den. Jeg vil altsaa ønske, at dette Spørgsmaal om Forholdet mellem Land og By ikke maa blive fremdraget alt for stærkt. Det kan ikke være andet, end at man paa de Steder, hvor man bliver særlig ramt, vil fremdrage det, og jeg vil ogsaa haabe, det maa blive fremdraget her; men det vilde være ønskeligt, om al Lidensabelighed i saa Henseende maatte undgaaes. Man vil aldrig kunne komme frem med ny Skattelove, uden at selvsølgelig nogle føle sig forurettede; men at rejse Spørgsmaalet, som om dette var en Strid mellem Land og By, vilde forekomme mig saare uehdeligt. Jeg tror i Grunden ikke, at det er saa. Hvad man ønsker, er blot at faa en retfærdigere Skattefordeling end den, der hidtil faktisk har fundet Sted.

Denne Skat paa Formue og Indtægt vil efter min Mening nødvendigvis, at Formue- og Lejlighedsstatten paa Landet efterhaanden og maaste helst samtidig maa opkræves efter de samme Principper. Jeg ser ikke, at det er muligt i Længden at beholde en fuldstændig Vilkaarlighed i Bestatningen af Formue og Indtægt i Landkommunerne sammen med en Skat, som er ordnet efter de mest moderne og rationelle Principper, og som lægger Skatten akkurat paa de samme Genstande. Formue- og Lejlighedsstatten er en saa patriarkalsk Skat, at den aldeles ikke passer længere til Forholdene. Den er fuldstændig vilkaarlig, og jeg har mange Gange forbaudet mig over, at det ikke er gaaet meget værre, end det er gaaet. Der er ingen, der kan vide, hvor galt det kan komme til at gaa i Tidens Løb, thi man er allerede kommen ind paa saadanne Ansættelser, at det efter min Mening mange Gange støder den sunde Sans. Den ærede sidste Taler mente, at man havde arbejdet sig hen til en stor Fuldkommenhed netop ved Ansættelsen af denne Skat, og jeg vil ikke nægte, at man mange Steder har udarbejdet fortræffelige Regler og faaet noget godt, det følger af sig selv; men der er ogsaa mange Steder, hvor det ikke er saaledes, hvor man gør, hvad man

vil i dette Forhold, og der er Kommuner, hvor man er kommen op til en halv Snes Procent af den virkelige Indtægt. Det er altsaa sikkert, at man med Nette kan sige, at denne Skat bliver misbrugt, og kunde man nu etablere sunde og fornuftige Principper — og det maa man jo gaa ud fra, er Meningen — synes det mig ogsaa givet, at hele Spørgsmaalet om Formue- og Indtægtsstat bør tages op samtidig, og jeg haaber ikke, man vil kalde det en Sammenkobling af uensartede Genstande. Foruden de legale Regler, der skulle yde Statthyderne en Garanti i Modlætning til Formue- og Lejlighedsstatten, skulde der ogsaa søges en Garanti i denne Lov gennem Stattekommissionernes Sammensætning, og skønt jeg indrømmer, at det er vanskeligt at komme til fuldstændig gode Resultater i saa Henseende, forekommer det mig dog egentlig mærkeligt, hvad der her opstilles. Det forekommer mig, at man ikke derved har naaet, hvad man burde naa, nemlig en uafhængig Kommission eller, hvad man nu vil kalde det, Mænd, som ere uafhængige af Forholdene, og som kunne samle Erfaringer og Kundskaber, udvikle visse Principper og faa en Voresfølelse i saa Henseende, som de ikke lægge til Side efter Omstændighederne. Dette maatte nemlig være ganske nødvendigt, hvis man skulde have en Garanti for et retfærdigt Stattepaalæg, og dertil maatte endnu komme, at der var saa megen Tavshed om de Ting, som er forenelig med at kunne komme til et rigtigt Resultat. Men naar disse Skatteligninger skulle foretages ikke af de Stattekommissioner alene, som, efter Loven i alt Fald, ere valgte af Regeringen, men af disse Forening med Mænd af de kommunale Raad, der jo fuldstændig ere valgte af Beboerne, er der allerede derved givet Anledning til, at de der afhandlede Forhold blive Allemands Gjendom. Jeg benægter bestemt, at en kommunal Forsamling, hvor der sidder 9, 11 til 13 Medlemmer, der skulde tale om, hvad deres Raaber have i Indtægt, og hvor Medlemmerne komme i Disput om disse Spørgsmaal, paa nogen Maade kan være tabs, og ingen Tavshedspligt forslaar i saa Henseende. At de kommunale Myndigheder maa være med, er en Selvfølge; men det forekommer mig nok, at der maatte kunne gives større Garantier, end Forholdet nu er ved Ansættelse af Formue- og Lejlighedsstatten, hvor Kommunalbestyrelsen in pleno diskuterer og afgør disse Spørgsmaal. Det forekommer mig, at det vilde være et Fremstridt, om Kommunalbestyrelsen valgte et Udvalg bestaaende af Folk, som, naar de fik en vis stadig Ovelse i disse Sager, ogsaa